

НОВИ

ΠΟΙΕΣΙΪ

7

1965

НОВІ ПОЕЗІЇ

1965

Ч. 7

*Проект зі збереження
інтелектуальної спадщини
української еміграції*

bohuslavskyj@i.ua

В-во Нью-Йоркської Групи
Нью-Йорк
1965

NEW POETRY

1965

№ 7

An Annual Ukrainian — Language Publication of
“THE NEW YORK GROUP”

ОБКЛАДИНКА РОБОТИ ЮРІЯ СОЛОВІЯ

Всі права застережені
Річник «НОВІ ПОЕЗІЇ»
Редагує Колегія

Адреса:
“THE NEW YORK GROUP”
64 - 15 Dieterle Crescent
Rego Park, N. Y. 11374, U.S.A.

ЗМІСТ

Емма Андіївська	5
Богдан Рубчак	13
Віра Вовк	19
Богдан Бойчук	24
Юрій Тарнавський	31
Патриція Килина	36
Марко Царинник	42
Олег Коверко	45
Юрій Коломиєць	49
Пабльо Неруда	53
Сесар Вальєхо	58
Мігель Ернандес	59
Павль Целян	65
Про авторів	67

Емма Андієвська

ДІЙСТВО З ДВОМА ПЕРВНЯМИ З СТРАШНОГО СУДУ

(поема)

Дівчина — в кожній руці — горня.
В кожнім горнятї — вихор.
(Жовтками дихати —
Віддих завбільшки з хату).
Дівчина — лихо?
Дівчина — рятівниця?
Крізь мури дивиться
Провісниця сну
(Сну міхи
Такого розмаху,
Що в інший розтин
Чуття і розум):
Вогнений міхур
Пітьму витовкує —
Сну морока:
Задовгі зображення мороку
В хвилястих ночвах вимочують —
З мокрого пурпуру
Сліпучі куріпки випурхують —

Від блиску млосно і парко.
Куди не ступи,
Сонного стопу
Драглисті купи.
Із ринви розріджена папороть
Лунко в полумиски крапає:
«Затисни в жменю зерно
Й біжи, не озираєсь —
З кропу ропуха-зоря
Живність рухому жере»...
Так душно, так тісно від крапель.
В розірваний зір без підпор
(Хруст оболонку скріплює)
Хребтами викочують парк.
У парку лав довгі ряди —
Суцільний м'якуш
Із полуниць і динь:
Хто пробує на лаві
Посидіти або м'якуш попоїсти,
Одразу ж сивіє,
Робиться попелястим,
Замість тіла —
Вузенька пелюстка —
Світ комахи:

Лапки і вусики.
Зернистий спокій
Рівняє живих і мертвих
Озерним миртом: «Мир вам!»
Весь сон із піни і стулок.
Дорога, мов око, полискує.
В повітрі плюскіт:
З завихрень лелека-погонич
Крізь свідомість
Буйволів гонить.
Обабіч женці навіжені
(Зі спини гребні і зябра),
Зціпивши бивні і зуби,
Небо похапцем жнуть —
З-під серпів
Жовті жолоби,
Кожний жолоб, як ложка,
Тіло човником ложить
(Грушею жовч:
«Ти дійсно жив,
Вибранець із мужів,
На місці крил — калюжі?»).
Скільки зору — вода
Без жодної вади.

В воді згустки: ріки-колоди.
Забувши міру і вимір
(Живцем так вимріялось,
Хоч ти умри),
Слонів по колодах водять:
«Хліб і сіль
Ваша оселя».
Щоб ліпше свідомість розвиднілась,
Скабами зменшують віддаль
Ті, що не видно:
Звідусіль корописті долоні —
Плину витріплюють триптих,
Щоб сплески стихли.
Сну піддашся
Щомиті довшає —
Птах-ятір,
Сипучою аркою пазурі,
Плющить пазуху,
Горло мне:
«Все, що мина,
Явлю незмінним.
Нехай зажура
Шафранним жаром!»
Слух половинить

Оливою коливань.
І вже від птаха — твань.
Ступінчасте видиво
Із туби видавлено
(Дмухнули лососеві труби):
Дно сну полетіло в провалля,
А звідти обвуглене воло,
Аж нічим дихнути.
Ніздряна днина наповнює рівнину.
Дехто між бабок гине,
Не витримавши перегонів.
Бганка із м'яса
Людей вихлюпує
Окремо і купами
В охрову купіль.
Намісник місяця,
В лопусі обполісканий,
Іде в колоску
Завбільшки з колиску.
Серцем полискує.
Суцільний виспів,
Суцільна радість,
Так навстіж груди.
З грудної клітки

Стручкаста гроза —
Ні містка, ні кладки.
Червивий вивершень вершник,
З боків перепілки вишурхують,
Коло завершує.
Навколо шершні.
Їздці без вуздечок, наритників,
Основу сновиддя вирівнюють.
Предмети линуть угору.
Усе таке прозоре,
У ґрунт, наче в хвилю, занурюєсь —
В калачики в'яжеться тиша.
Аж тут серед затишшя
Метушня:
Бовдурі-туші,
Позбавлені тяжіння,
Крізь сон простелюють пляж:
Стрибками стримують стеливо,
Щоб не розтало.
Навколо імлюю і милом.
В повітрі купальники линуть,
Видовжені в линви.
З підземного млина
Сиплються лікті й коліна

З порічками навпереміну.
Вся плоть ховається на плотах.
Кожний притих:
У вселенському протязі
Нові подоби плодяться,
Вивертаючи тьму;
Залито усе піднебінням.
Дехто сховався в повітрі,
Дехто з крильми під воду.
Рожева, з підводу, сокира
Сороку їздця розсіка:
З зеленого соку
Випорскує сокіл.
На довгих тичинках
Гойдаються миски
Вузької пташиної музики.
Клітини мозку —
Лапками, воском
(Щойно звук, як волосок,
А вже не вивезеш і візком;
Найменше таке вагоме —
Стеблину везуть вагоном).
Дівчина — парубок,
Береться парою.

Нiхто не гука
А чути вигуки —
Музики вапняки
Пам'ять укоськують.
Овид, оголений кiсткою,
Вхiд ясногубою ряскою:
«Сну держава
Не знає iржi.
Душевні закрути
Для всiх вiдкрито
Вiд крота до ангела». —
В небуття ями
Сонних заманює:
«Змiни не оминути».
На весь сон комаха-мiнотавр,
У правiй руцi вага,
З пожежi повiки,
Допомагає:
«Бiльше вiдваги!»
На весь сон комаха-мiнотавр.

Богдан Рубчак

КIЛЬКА ГАЙКУ

1

Небо сьогоднi
абсолютно блакитне:
серце святого.

2

Обвiдок чашки
чекає вечiрнiх уст:
сутiнний обрiй.

3

Тiло коханки
пiд пальцями мiсяця:
«Добранiч, рiчко!»

4

В неводах зливи
щось марно трiпочеться:
риба лiхтарнi.

5

Срiбна пшениця
росте з чорнозему хмар:
травневий дощик.

6

Птахи весінні
гаї зіниць розбудять:
перше кохання.

7

У клітці пісні
біла птиця кохання:
дарунок милій.

8

Зелені мислі
морозом слів убиті:
старість поета.

ПЕРШИЙ ВІРШ

Недокурки, диму смуги,
портрети протертих слів, мари
мислів, зів'ялі левконії.

А вікно, наче око туги;
в ньому тигри, олені, леви зелені, коні —
дитячий звіринець хмар.

Тополю пригублять очі,
і щоки приголублять білі
груди вітрів — над паперами.

Це — перше з щонічних збочень.
Наче гострий промінь осінніх лісів печери
рядок просвічує біль.

ВИПРАВДАННЯ

А все таки я неначе
тонкий, березневий хлопчина
з тих дуже власних весен,
з тих — пам'ятаеш?

Вони десь — в іншому світі —
виростають тихою м'ятою.

Спомин їх, сім'ям несений,
доторкається рук гарячих,
і в плесах його причина
моїх північних свят,

моїх напружених півднів,
моїх таємничих значень.

У пам'яті сонних плесах
обличчя дитинні, дивні
відбилися кружками прим'ятими —
ловлю їх у слова сіть.

Чи чуєш їх скритий плач
в моєму міті?

РЕПОРТАЖ ІЗ «ДИСКОТЕК»

Облич сині сонми
пливуть у липкій воді
вуличної півночі.

Уста вестальних дів
мучать знадами сонними
випадкових пестоців.

Дівчина жагуче
пульсує спомином
з червоних печер праночі.

Топче очі колючі
і стегон близькими хвилями
шепче про неминучість.

В музики наглій хоті
тіла на тіла хияються,
мусують, місяться.

Лиш вона — остаточно самотня,
в білу нагість одіта —
молиться богіві місяця.

ЖОВТНЕВИЙ ТРАКТАТ

Жовтень, наче хмурий гусит,
зіллям пахне вицвілий плащ;
крок його по бруках хрустить,
вітром рветься пола.

Він, пустельник і мораліст,
жовцю пише сухий трактат
проти травня отруйних стріл,
квітня хтивих атак.

Місяць, писар лисий, перо
мочить в бурий вмирання бруд,
переписує лист погроз
і жбурляє на брук.

Та пульсують венами міст
юні погляди — грішний блиск;
ноги кришать жиластий лист,
іншу вістячи вість.

Віра Вовк

БАЛЯДА ПРО ФІГОВЕ ДЕРЕВО

«Я — біблійне фігове дерево,
Що не придбало плодів.
Не гойдаю на своїм тілі
М'якості листя, як інші,
Не опір'ююсь цвітом.
Часом своїм гіллям хороню:
— Довгими пальцями, довгим волоссям —
Якесь молоде гніздо
І грию чужих пташат.
Часом манна мене покриває:
Мені здається, що це пелюстки.
Ірійні кличуть ключі:
— Ти ростеш на пустелі,
Стелиш коротку тінь
Поверхи зняти піску,
Саранчею затьмарити сонце,
І не знаєш, для кого.
Ти — самотне — кличуть ключі,
Але вони не пізнали
Вихра пустині, що здібний
Обернути тотемом із оніксу.
Вітер говорить зо мною,
Хусткою мені розгортає
Вісті з далеких кінців.
Є й подорожні хмари зі світу:

Небо висить повне кадильниць!
Є дощі, що підливають коріння,
Щоб повалити мене. Такий їм наказ,
Бо я — те біблійне дерево,
Що не придбало плодів».
Сокири святого окровлення,
В якому має згоріти.
Так говорить фігове дерево.
Молочний шлях простиралом
Висить йому на гілках.
Перед іконостасом сузір
Воно прилякло в дожданні

БАЛЯДА ПРО ДІВЧИНУ, ЩО БУЛА ОСІНЬ

Він зустрів її серед кладки.
Дзвоном гула ріка, злітали соняшні чайки.
«Дівчино, ти з чужого села,
Не вірю, що пальці
Мережили твоє плаття.
Ти — відьма, зашіптуєш павуків.»
Повела зором, що був замороженим терном.
Одно око сміялося, друге трішки сльозило.
Він бачив срібні нитки в косах-розпусницях,
І пригадалися сріблом витикані плахти.
«Ти певно багата, дівчино,
Ховаєш у кутиках уст вередливу усмішку,
Що схожа на пів-замерзлу калину.
Так усміхаються ті, що не вмють тіпати льон.
У мене синок, що стругав раз сопілку
І вже намуляв мозоль на долоні;
Твої же такі, неначе на короваях
Переплітали зозуліні крила.»
Розтулила шипшину на щіці,
Налила зіниці липовим медом.
«Ти з другого боку живеш,
Там, де згоряє сине каміння
Між островами дерев осетрових.
Бо я — потойбік, де хата співає
І шибн сміються очима любої жінки.
Ти ще й не промовила слова,
Хто ти, таємна дівчино?»
Вона мовчала. Дзвонила ріка,
Злітали соняшні чайки.
І він забув, хто він, і де живе,
А дівчина, що була осінь,
Його крізь пекло кленів повела.

БАЛЯДА ПРО КАІНА І АВЕЛЯ

Вие скитський недобрий вітер.

Кані мережать льон неба.

«Проклятий будь брате за жовту гадюку,
Що в'ється з моєї данини,
Коли я палю свою жертву,
Тоді, як серпанок з твоєї
Ладаном куриться Богові.
Проклятий будь, брате єдиний.
Бог зненавидів мене від ядра:
Твоє ім'я поклав поміж зорі,
А моє покотив у колодязь беззірної ночі.
Прокляті будьте назавжди
Вічі, де не бунтуються хмари,
Обличчя не оране сумнівом,
Серце — ягняча породо.»

Вие скитський недобрий вітер,

Плинуть гусьми хмари.

«Одверни горобині очі, мій брате,
Кров'ю набігли глоби.
Дивися: твій дим вже ласкавий,
Але не гадина в серці.
Одна нас мати родила
З лоном у скибі, очима в блакиті:
Потоки землі і блавату
Течуть і по наших жилах.
Колись пригадаєш, мій брате,
Як ридатимеш каламутні потоки

Над моїми чорнівши слідами.»

Вие скитський недобрий вітер,

Бліднуть стежки між горбами.

«Досить вже лілейного зору,
Ненависть — моя пожежа,
Споруджу на вівтарі власний вертеп,
Де гордість — право людини.»

Вие скитський недобрий вітер:

Опирі, чаклуни, вовкулаки.

Блиснув ніж. Покотився стогін:

«Я люблю тебе, Каїне, брате!»

Богдан Бойчук

2

МАНДРІВКА ТІЛ

(співає)

1

(так молодість)

З криниці уст пливуть густі нагріті голоси,
— спихаючи крізь дуги губ
і гнуться шиї від тяжкої духоти пісень,
— дівочі усміхи на білий зруб
— зубів.

І туга ще не ломить над очима брів,
— бо в серці не садила рути,
і не зриває на світанку мрій,
— щоб долю відвернути:

Нагнем рукавами світанки,
намочимо в роси уста!
Викльовує сонце фіялки,
де місяць згори виростав.

Поранимо обрій рукою,
наточимо в серце вина, —
хай молодість довше постоїть,
хай молодість біля вікна!

3

(зустрічаючи)

Зсували берег промені
і лушили з ріки, —
на кладці прали спомини
жінки.

А спідниці конопляні
по стегнах потекли.
І ми приймали поглядів
полинь.

4

(в любовнім)

Тут грілися мандрівки нашої шляхи,
— бо тіло гостем увійти хотіло,
коли до заходу топився смолоскип.
— незнаним гостем до твого тіла.

Мойого погляду тулився довгий стан,
— застукала свідомості до серця,
крізь дотик ринуло з твоїх рамен у жбан;
— краса, де тихий усміх на устах затерся.

5

(акті)

темрява докупи клеїла уста
а руки відкривали карту
твоїх рамен і далше де росте
ріка в якій з майбутнього зачерти
не поглядом
а прониканням жил
де з дотиком колін нагнуться почування
і прилетить назустріч роєм білих бджіл
з грудей нащепленим у кровобіг жаданням
і влипне в тіло теплий виноград
дрібного й зім'ятого нами поту
і буде кільчитись в утробі від зерна
як плоть від плоті

6

(дозрівання)

Ти посадиш на городі діти
і зігреш з обличчя грим краси, —
я не знаю, чи тоді любити
зможемо, коли почне рости

втома під заліплені зіниці,
і по щоках зморшки потечуть,
підливаючи в устах гірчицю, —
чи любитиму? Забудь.

7

(в небуття)

Вкінці зав'яжуться в ногах стежки,
і темрява покличе піснею німою, —
тоді прийдеться грузнути в гробах самим,
і в жилах кров загусне чорною землею.
Коли кістки моєї білої руки
нагнуться до твоєї чашки,
про що ти будеш думати? І чим?

:на камені засне про потойбіччя казка, —
і ніхто не виросте назад з землі живим.

Юрій Тарнавський

АВТОПОРТРЕТ

Твоє лице
заболочене ніччю,
усмішки павутиння
у кутиках уст.

У кольорі очей
протяглася віддаль,
в шуканні якої
загубилося твоє серце.

SUNDAY MORNING

Відводиш очі від душі
і від чорних краєвидів повік,
і у вікні ховаєш лице,
немов у теплих обіймах.

І зір, як руки, простягаєш
до пустих вулиць міста,
та путь тобі заступили
дощу прозорі ґрати.

УКРАЇНА

Не степами і не горами
простяглася твоя географія, —
на півкулях мільонів сердець
і крізь невидимі простори пісень.

Не створила тебе історія,
а туга за твоєю красою.
Ти народилася в душах, як поезія,
і твоє поняття звучить, як метафора.

— Країно зі стогонів і молитов,
важливий продуценте смерти,
недаром своєю формою
нагадуєш розжоване серце.

МОРЕ

Коли думає берег про сміття
і про чорні сліди людських ніг,
приходить йому на рятунок
твое прозоре зомління.

Приносиш віддаль від світу
і від його лун у душі,
і до тиші відчиняєш тіло,
як вікно до шуму твоїх хвиль.

Западає ніч, і зі сушею
заключає тісний союз,
і ти на бій із ними посилаєш
своїх білокінних татар!

КОМЕТА

«Збудися! Накинь щось на плечі!
Вже пропіяв свою пісню годинник!
У нашім саду комета
розцвіла цієї ночі!»

Та напрям до неба заступлений
землею і атмосферичними явищами,
і вертаються двоє друзів,
похиливши обличчя, як спини.

— За товстим муром туману
ростеш, біла, як нарциз,
і великі краплі зір
тремтять на твоїх пелюстках!

Патриція Килина

ЄВАНГЕЛІЯ МОГО ДИТИНСТВА

ДОЛИНА

В долині, повній каміння,
де стояла одинока тополя,
вони завжди клали мертву худобу,
щоб там гнила.
Трактором тягли туди корови
і лишали їх для чорних птахів.
Долина була повна поколінь:
нові мертві, які співали псалми мух,
і старі кості вже відспівані,
і тисячі рогів, неначе зломані шаблі.
Літом біля долини цвіли дикі анемони,
тонкі, рожеві, без листків.
Я їх збирала, та опісля дивилася
в долину так довго, що
анемони в'яли в моїй руці.
І тополя стояла немов Єзекїль.
Ой, тополе, віщуй вітрові, поклич чотирьох звірів:
орла, лева, вола і того з людським лицем, —
віщуй вітрові, щоб не в'яли анемони!
І тополя шепотіла в вітрі.

СТАЙНЯ

Ми вже не вживали стайні,
бо продали багато худоби,
і вона стояла більше опущеною,
ніж залишена гостинниця в пустиннім селі.
На горищі сіно за тисячу літ стало пилом,
зеленішим від роздушеного нефриту.
В стійлах немає тих коней з хвостами із шовку —
лишилися тільки таблички з іменами королів і королев;
немає тих волів з високими білими рогами —
вони зникли, немов дим з престола жертви, принесеної
намарно.
У склепу комори лежить овес, як блідий князь.
Стайня чекає на минулу славу.
Тут ніхто ніколи не народився.
І ми, дітьми, приходили, щоб гратися,
приносячи золото юности,
ладан мрій,
мирру сміху і легенд.

ОЗЕРО

Мигтіло озеро, немов дзеркало,
в яким смерть милувалася своєю красою.
Ми ловили рибу, коли прийшла буря,
і озеро стало, як мідяне дзеркало,
в яким смерть милувалася своїми сережками блискавки.
Я тоді не знала нічого про любов.
Ми страшно боялися,
і дощ падав, немов волосся жінки,
яка дивилася в дзеркало.
Раптом ми побачили когось, що йшов по воді,
і він сказав нам не боятися
і наказав озерові стати спокійним.
Тоді озеро покалося,
і помило ноги тому чоловікові дрібними хвилями
і їх помазало смолою із сосон на березі.
Але ми не спитали імені того чоловіка —
ми страшно боялися його,
і гребли до берега
і прив'язали човен під чорними соснами.

ГОРА

На широком, голім боці гори
якийсь чабан, щоб лякати вовків,
поклав три відра, одне на одне,
і наверху череп коня.
Кожний раз, як я виходила на гору,
я бачила цей дивний моноліт:
відра іржаві, неначе від старої крові, між дикими
трояндами,
і череп, неначе з написом на чолі,
неначе з громом в пустих очицях.
Навколо мене трава тремтіла, немов від землетрусу,
і троянди випускали душі жовтого пилку.
Ой, чабане, ти, що замість лякати вовків,
налякав всі вівці полохливі,
ти залишив спадщину страшнішу від страти
на горі, між пахучими трояндами!

КЛАДОВИЩЕ

Він тут похований,
під пам'ятником з граніту біля берези.
Так, він був великий пан.
Я не пам'ятаю, коли він помер,
але мені казали, що всі плакали.
З кладовища видно тополі біля ріки
в якій його христили.
Видно гори, де він навчився спокуси,
видно дорогу, якою він їздив конем у село,
і видно сад на далекім горбі,
де його серце розколосся, неначе яблуко, збите вітром.
Кожної весни ми приходимо з цвітами:
фіолетовим бузком, білими гвоздиками.
Ми вічності не боїмося.

ОСТРІВ

Неначе апокаліпсис, острів темно підіймався по середині
ріки

На нім була лука, червона,
немов від крові багато разів праної,
і гай тополь, як сім підсвічників без свічок,
і залишений сарай, самотніший від зруйнованого міста.
Коли ми, діти, їхали верхи повз ріку,
ми завжди хотіли переправитися до острова,
але не наважувалися,
бо ріка була глибока і швидка.
В газетах ми читали про війну, землетрус, голод, чуму,
все далеке, немов грім серед літньої ночі.
А раптом я вже не була дитиною,
і коли я їхала конем повз ріку,
я дивилася на плитку, спокійну воду,
але її не переходила.
Там лежав острів у раннім сонці;
його лука у росі червоніша від рубінів,
його тополі ясніші від полуменів,
його сарай блистів, як золото,
і туман підіймався із нього, немов ладан.

Марко Царинник

* * *

Вугільне дерево
білому світові —
пах чужотіння.
Крейдяні барви
відсвітом зрізані,
звуком оголені,
рідними стануть
нашій тандиті.

Віруй у талість скону
нитко до смерти,
сьомий косяче
в сьомому корчі
сьомого сну.

* * *

Прозрів наш блуд
короткозорих рук
в блукання яблук
в яблука блукання
оману насіння
що омаць збираєм
(навіщо обмаль лук)
навмання і в ядро
сьогодні чекання
сьогодні відмова
бо завтра не буде
недоріких шкаралуп.

СУНЬГОЛОВ ДОДОМУ

Первинно п'яне чадо,
чадровий невід водиш,
незайману гробницю
різких і мрячних чварів
із мого твориш червня,

бо сім'я заперечень
між нас вмирає в чвані
зеленим ваготінням
непринятої брані,
що інок з'їв почварний.

Блаженність тварі блідне
тверезістю в долоні,
та зір, взамін, зім'ється —
ворожу вірність змлоїть
моя наремна невидь.

В сонця її німіння
язик твій тьмочислений
словам таврує захід
під хресним ложем жалля,
де невідник голіє,

хоча моління чадні,
багатоокі жебри
уділені вагою
іржавих виднокругів,
додому суньголов зйдуть.

Олег Коверко

НОСТАЛГІЯ СОСОН

Спливають зелені
відтіні сосон
по темних
стовбурах кори,
мов тиха задума
по круглозорому
блакитті.

Струмені вітру
хвилюють віддихи
корон і граються
вітами,
неначе сонні струни
сонця в білім
павутинні.

Кінчики паростків
напинають тятиву
вічнозеленої весни
і розгалужуються
вогким запахом
розлогих дум
живиці.

Нап'яті пальці
звислих рук
ловлять тишу лісу
і подають її
до уст поживою
ніким неторканою
суті.

ПІСНЯ ЧОРНОГО РОЗП'ЯТТЯ

... ступає час
по сотих кряжах
зморшків і жалів
із порожнечею
ледяних криг
проходить
повз роздоріжжя
неба і землі
де сором і страх
стоять у сорок
розкроках кривих
молиться
біля престольної віщі
де правлять
лже жерці
і мочать в крові стихарі
страждає
під вкопаним хрестом
де чадять жертви каїнів
і нагар семисвічників
споглядає
на чорний брук життя
де з чотками
клякнула розпач
піднісши руки в небеса
і молить сина
щоб зійшов з хреста ...

«ЯК ПРОКИДАЮСЯ ОПІВНОЧІ»

Лягун юрби горить за обрієм повік
і набрякають в барві темні очі;
далеким поглядом холодних вій
артист малює сцену уст і сонце.

Помалу плутаються зорі барв,
етери, білих канв естради;
тремтять тополі, пензлі зимних рук,
розлиті в слоях фарб ескізної екстази.

У лабіринтних скелях темних урн
нуртує колір бистрих бур, немов
яскраві відгуки нап'ятих лір заграви.
Квилить дванадцята і вир олійної маски.

У САДАХ ХОЛОДУ

Легко зривати овочі плям
у садах холоду,
бо тоді лица дерев
не торкають осередку суті
і час не муляє кору спокою
своїм невпинним пульсом.

Тоді сліди зволжених губ
не лишають м'якого більма
на мороках дня і самоти ночі.
Скрипіт сухих вітів
не віддає відгуків луни
і ніхто не ковтає барв краси
з розпечених завісів тіла.

Тоді тільки вгинаються
прудкі бруси дерев,
шукаючи соків спокою,
у просторах вогкого забуття
і в звоях липкого листя.

Юрій Коломиєць

ЛЮБОВ НА ПРОДАЖ

Продавалась любов
на очах моїх
вулиць.

Продавалась любов
за бульварне
слово
вночі

під сонцями
міста.

І під місяцем
спалених мурів
тріпалась ніч
на чорнім ножі...
Любов не знаходила
місця.

Купувалась любов
залюбки:
за звуки гітарних
струн;
за спокусливі джазові
звуки,
за самотність,

за розпуку,

за сум.

Купувалась любов

у провулку,
за тінь нестійку.
І з розлитим
обличчям у місяць
пускалась
в гріховну ходу.

Упиралася ніч
через очі:
у невинність вікон.
І любов поверталась
вночі,
під знайомі сонця
розлюбленим вікном.

НЕ БАЛЯДА

Сонце
лежить під рядном,
а дерева
малюють японські малюнки.
Світ витікає крізь
пальці.
Починається диво
дерев:
починається сонце
уранці.
Його верби беруть
на рогатки.
Зачіпає хрести
Богомілля
і летить суньголов,
між людей,
у пожмакані вії.
На ньому катаються
діти.
На ньому сушать білизну.
Його наливають у шкіру
охочі.
Ним ділять світи.
Ним світять у вікнах, —
сонцем
засліплюють очі.

ПОСИДЕНЬКИ

Приходить ніч
на посиденьки:
із кужелем вітрів,
в намисті зір.
Приходить мудрий
місяць
і хоче зрозуміти
на скронях час
моїх світил.

На черепицю
сідає мудрий місяць,
моїм вікном впира
чоло...

Він хоче пережити
зі мною ніч,
іржавий кухоль
і недокінчене питво.

Аж доки зозулястий
ранок
крилом не вдарить
в скло,
місяць ділить недопите
і недосушене
нутро.

Але не знає
знаний місяць
мої абстракти сивини,
бо вдень дроблюся
на сто тисяч:
деревами й людьми.

Пабльо Неруда

САМОТНИЙ ЧОЛОВІК

Гомосексуальні юнаки, і закохані дівчата,
і довгі вдови, що страждають від маячіння та безсонниці,
і молоді жінки, вагітні тридцять годин,
і верескливо коти, що пробігають крізь мій сад у темряві,
як намисто пульсуючих статевих устриць
окружують моє самотне житло,
як вороги, що завзялися на мою душу,
як змовники у спальному одязі,
що вимінюють довгі, товсті поцілунки на гасла.

Променисте літо веде закоханих
однаковими меланхолійними відділами,
зложеними з товстих, і худих, і сумних, і веселих пар:
під елегантними кокосовими пальмами, поблизу моря та
місяця,

тягнеться постійне життя штанів та спідниць,
шепіт гладжених шовкових панчіх,
і жіночих грудей, що блистять, як очі.
Малий урядовець, після багатьох зусиль,
після тижневої скуки і романів прочитаних вночі у ліжку,
нарешті намовив свою сусідку
і веде її до нужденних кінотеатрів,
де героями є жеребці або пристрасні принци,
і гладить її ноги, покриті солодким пухом,
своїми гарячими вогкими руками, що пахнуть тютюном.

Сумерки спокусителів і ночі одружених

з'єднуються, як два простирала і мене покривають,
і післяобідні години, в які гімназисти,
і гімназистки, і священники себе мастурбують,
і тварини паруються відкрито,
і бджоли пахнуть кров'ю, і мухи дзижчать скажено,
і кузени забавляються предивно зі своїми кузенками,
і лікарі глядять сердито на чоловіка молодої пацієнтки,
і години ранку, в які пан професор неухажно
виконує свій подружній обов'язок і споживає сніданок,
і ще більше перелюбники, що кохають себе справжнім
коханням
на ліжках високих і довгих, як пароплави:
певно і вічно окружає мене
цей густий ліс, дихаючий і сплетений,
із величезними цвітами, подібними до ротів і зубних
протез,
і чорним корінням у формі нігтів і черевиків.

РИТУАЛ МОЇХ НІГ

Довго і вперто дивився я на свої довгі ноги,
з безмежною й цікавою любов'ю, з моєю звичайною
пристрастю,
неначе вони були ногами якоїсь божественної жінки,
заховані глибоко в проваллі моєї грудної клітки:
і насправді, коли час, коли час проходить
над землею, над дахом, над моєю нечистою головою,
коли час проходить і проходить, і у ліжку, вночі, я не
чую, як
дихає жінка, сплячи голою побіч мене,
тоді дивні, неясні речі забирають її місце,
шалені меланхолійні думки
сіють прикрі можливості у моїй спальні,
і тоді я гляджу на свої ноги, наче б вони належали до
іншого тіла,
і сильно та солодко були прикріплені до моїх нутрощів.

Немов стебла, чи дорогі жіночі речі,
вони йдуть вгору від колін, круглі та важкі,
зі схвильованою і суцільною речовиною існування,
як брутальні, м'язисті рамена богині,
як дерева, потворно переодягнені в людські істоти,
як фатальні, велетенські губи, спрагнені і тихі
вони є там найкращою частиною мого тіла:
цілком суцільні, без складного змісту
почуттів, чи дихавиць, чи нутрощів, чи нервів:
нічого, крім форми і об'єму, що існують,
хоронячи, одначе, життя дуже дбайливо.

Насправді люди снуються по світі

майже не пам'ятаючи, що мають тіло і життя в ньому,
і світ тремтить, тремтить перед словами, що означають
тіло,

і ми говоримо похвально про одяг,
нам дозволено говорити про штани, про костюми
і про жіночу білизну (про панчохи і підв'язки «пані»),
неначе вулицями проходили сукенки і костюми зовсім
порожні,
і темна та сороміцька шафа заповняла весь світ.

Одяги мають своє життя, барву, форму, крій,
і важне місце у наших містах, заважне місце:
забагато меблів і забагато кімнат є у світі,
і моє тіло живе пригнічене між і під тими всіма речами,
з постійним почуттям рабства і кайданів.

Отже, мої коліна, як вузли,
особливі, функціональні, очевидні,
розділяють чітко дві половини моїх ніг:
і в дійсності два різні світи, дві статі,
не різняться так, як ті дві половини моїх ніг.

Від колін до стіп простягається тверда форма,
мінеральна, холодно корисна,
істота з кости та упертости,
і кісточки є тільки голим наміром,
точністю й необхідністю, закінченою раз на завжди.

Без хтивости, короткі та тверді і мужеські
є там мої ноги, обдаровані м'язистими вузлами, як
додатковими тваринами,
і теж життя, тверде, чутливе життя

знаходиться в них, негамоване, ждучи та діючи.

У моїх лоскотливих стопах,
твердих, неначе сонце і розкритих, як цвіти,
як у вічних, прекрасних солдатах
у сірій війні простору,
все кінчається, життя кінчається назавжди в моїх ногах,
і починається все чуже та вороже,
назви світу, близьке й далеке,
іменники та прикметники, що не вміщаються у моїм серці,
з густою і холодною стійкістю там починаються.
Завжди
фабричні вироби, шкарпетки, черевики,
чи просто безконечне повітря,
буде між моїми ногами і землею,
посилюючи те, що відмежоване й самотне в моїм естві,
щось вперто присутне між моїм життям і землею,
щось явно непокориме і вороже.

Переклади з еспанської

Юрія Тарнавського

Сесар Вальехо

ЧОРНІ ГЕРОЛЬДИ

Удари життя є такі міцні... Не знаю!
Неначе божий гнів; неначе перед ними
прибій гіркого, що людство страждало
нам заливає душу... Я не знаю!

Їх мало, та вони на лицах наймужніших
і дужих торсах риють темні скиби.
Це може коні варварських Аттіл,
чорні герольди, післанці смерти.

Це хвилі, що розбили Христів у наших душах,
віру святу, з якої кпить доля.
Удари ті криваві — розчачання в грубі
якогось хліба, що для нас згоряє.

Нещасна та людина! Повертає очі,
неначе її кличе поштовх у рам'я,
підводить дикий зір, і все, що пережите,
виною палить її мутні зірничі.

Удари життя є такі міцні... Не знаю!

Переклад з еспанської

Віри Вовк

Мігель Ернандес

ТВОЇ очі виглядають,
як розбурхана вода.

Що вони?

Твої очі видаються
найкаламутнішою водою
твого серця.

Що вони були?

Що є?

На дні чоловіка,
розбурхана вода.

У найчистішій воді
хочу бачити життя.

На дні чоловіка
розбурхана вода.

У найчистішій воді
тінь без виходу.

На дні чоловіка
розбурхана вода.

СОНЦЕ, троянда і дитина
народилися, немов цвіти, одного дня.
Кожного дня є новими
діти, сонця, цвіти.

Завтра я не буду існувати:
хтось інший буде мною.
Я не буду даліше
від того, хто хоче своїх спогадів.

Цвіт одного дня є щось найбільше
на стеблі чогось найменшого.
Цвіт світла є блискавка,
а цвіт хвилини — час.

Ти пішла між цвіти.
Між цвітами я залишуся.

ТІЛО світанку:
цвіт цвітучого тіла.
Шкода, що твоє життя не хотіло
бути далше від цвіту.

Серце, що в розмірі
одного дня відкривається і закривається.
Цвіт ніколи не кінчає року
і його кінчає під землею.

СУМНІ є війни,
якщо кохання не є ціллю.
Сумні, сумні.

Сумна є зброя
якщо не є словами.
Сумна, сумна.

Сумні є люди,
якщо не вмирають від кохання.
Сумні, сумні.

ВІН прийшов з трьома ранами:
з раною кохання,
з раною смерти,
з раною життя.

Він приходить з трьома ранами:
з раною життя,
з раною кохання,
з раною смерти.

Я з трьома ранами:
з раною життя,
з раною смерти,
з раною кохання.

Переклади з еспанської

Патріції Килини

Павль Целян

ФУГА СМЕРТИ

Чорний сік світанку п'ємо в надверір'я
п'ємо і в полудне і вранці п'ємо і вночі
п'ємо і п'ємо
копаємо гріб у повітрі там не лежати нам тісно
В хаті живе чоловік у забаві з вужами що пише
він пише під вечір додому коса золота Маргарито
він пише і з хати виходить і блискають зорі він свище
і кличе до себе собак

Він свище і кличе до себе жидів і каже копати могилу
велить пригравайте до танцю

Чорний сік світанку п'ємо і вночі
п'ємо і над ранком і в полудень п'ємо в надвечір'я
п'ємо і п'ємо

В хаті живе чоловік у забаві з вужами що пише
він пише під вечір додому коса золота Маргарито
Попеляста коса Суляміт копаємо гріб у повітрі там не
лежати нам тісно

Він кличе копайте ще глибше одні інші співайте і грайте
хватає залізо з-за пояса око його голубе

копайте ще глибше одні пригравайте до танцю ви інші
Чорний сік світанку п'ємо і вночі
п'ємо і в полудень і вранці п'ємо і під вечір
п'ємо і п'ємо

в хаті живе чоловік коса золота Маргарито
попеляста коса Суляміт він у забаві з вужами
Лукає солодко грайте бо смерть це майстер німецький
темніше ведіть смичком зніметесь димом угору
Дістанете гріб у повітрі там не лежати вам тісно

чорний сік світанку п'ємо і вночі
п'ємо і в полудень бо смерть це майстер німецький
п'ємо і під вечір і рано п'ємо і п'ємо
смерть це німецький майстер і око його голубе
він кулею з олива цілить він точно цілить тебе
в хаті живе чоловік коса золота Маргарито
цькує на нас собак і дарить нам гриб у повітрі
в забаві з вужами він мріє що смерть це німецький майстер
попеляста коса Суляміт

Переклад з німецької

Віри Вовк

ПРО АВТОРІВ

ЕММА АНДІЄВСЬКА (1931)

Народилася в Юзівці. Живе в Мюнхені. Твори: збірки поезій "Поезії" (1951), "Народження ідола" (1958), "Риба і розмір" (1961), "Куті опостінь" (1963) та "Первні" (1964); збірки новель "Подорож" (1955), "Тигри" (1962), "Джалапіта" (1962).

БОГДАН БОЙЧУК (1927)

Народився в Західній Україні. Живе в Нью-Йорку. Твори: збірки поезій "Час болю" (1957), "Земля була пустошня" (1959), "Спомини любови" (1963) та "Вірші для Мехіко" (1964); драма "Поламани стежки" (1961). Разом з Рубчаком підготовляє антологію не-радянської української поезії. Вірші надруковані тут є із ще не виданої збірки "Мандрівка тіл".

ВІРА ВОВК (1926)

Народилася в Бориславі. Живе постійно в Ріо де Жанейро, а тепер тимчасово в Нью-Йорку. Твори: важніші збірки поезій "Елегії" (1956) та "Чорні акації" (1961); повісті "Духи і дєрвіші" (1956) та "Вітражі" (1961); дві антології української літератури португальською мовою: "Contos Ucrainianos" (1959) і "Antologia da Literatura Ucrainiana" (1959); та антологія сучасної бразилійської поезії українською мовою "Зелене вино" (1964). Працює над перекладами для антології французько-канадської поезії, редактованої Вольфрамом Бурггардтом та над перекладом "Мачу-Пічу" із "Загальної пісні Чіле" Пабля Нєруди.

СЕСАР ВАЛЬЄХО (CÉSAR VALLEJO) (1895 - 1937)

Народився в Перу. Жив довший час в Іспанії та Франції, де й помер у великих хлиднях. Має великий вплив на сучасну іспансько-мовну поезію. Збірки: "Los heraldos negros" (1918), "Trilce" (1922), "Poemas humanos" і "España, aparta de mí esta caliz" (1938).

МИГЕЛЬ ЕРНАНДЕС (MIGUEL HERNANDEZ) (1910 - 1942)

Народився в Оріуеля (Аліканте), Іспанія. Був змалку пастухом кіз та продавцем молока. Освіту здобув самотужки. Будучи одним із передових речників іспанської республіки, після громадянської війни був ув'язнений урядом Франко, і помер у в'язниці в Аліканте від туберкульозу. Збірки: "Perito en lunas" (1932), "El silbo vulnorado" (1934), "El gajo que no cesa" (1936), "Viento del Pueblo" (1937), "El hombre asecha" (1939). Вірші надруковані тут є із циклю "Cancionero y romancero de ausencias" (1938 - 1941), поміщеного в повнім виданні його поезій — "Antologia" (1960). Ернандес є теж автором трьох драм.

ПАТРИЦІЯ КИЛИНА (1936)

Народилася в Гелена, стеїт Монтана, США. Не-українського походження. Тепер живе біля Нью-Йорку. Збірки поезій: "Трагедія джмелів" (1960) та "Легенди і сни" (1964). Працює над збіркою "Рожеві міста" та над романом англійською мовою.

ОЛЕГ КОВЕРКО (1937)

Народився в Західній Україні. Живе в Чикаго. Друкувався в збірнику "Слова", "Сучасності" та в пластовім журналі "До висот".

ЮРІЙ КОЛОМИЄЦЬ (1930)

Народився на Полтавщині. Проживав в Чикаго. Збірка поезій "Гранчасте сонце" (1965).

ПАВЛЬ НЕРУДА (PABLO NERUDA) (1904)

Народився в Темуко, Чіле. Найбільший поет Латинської Америки. Важніші поетичні твори: "Residencia en la tierra" I (1933) і II (1939), "Tercera residencia" (1946), "Odas elementales" (1954) та "Canto general" (1955). Із 1944-го року Неруда бере активну участь в політиці своєї батьківщини і якийсь час є передовим сенатором лівого крила в чілійському сенаті.

БОГДАН РУБЧАК (1935)

Народився в Калущі. Тепер живе в Чикаго. Збірки поезій: "Каміний сад" (1956), "Промениста зрада" (1960) та "Дівчині без країни" (1963). Разом із Бойчуком готує антологію не-радянської української поезії. Теж підготовляє до друку повне видання творів Богдана Ігоря Антонича.

ЮРІЙ ТАРНАВСЬКИЙ (1934)

Народився в Західній Україні. Тепер живе біля Нью-Йорку. Твори: збірки поезій "Життя в місті" (1956), "Полудні в Покіпсі" (1960), "Ідеалізована біографія" (1964) та "Спомини" (1964); повість "Шляхи" (1961). Вірші надруковані тут є зі ще не готової збірки "Вино і ропа". Працює над романом англійською мовою.

МАРКО ЦАРИННИК (1944)

Народився в Берліні. Проживав в Філядельфії. Друкував вірші в "Смолоскипі", "Сучасності" і "Україна і світ". Працює над оповіданням "Апологія зради".

ПАВЛЬ ЦЕЛЯН (PAUL CELAN) (1920)

Народився в Чернівцях. Живе в Парижі. Під час війни сидів у німецькому концентраційному таборі, де загинули його батьки. Збірки поезій: "Mohn und Gedächtnis" (1952), "Von Schwelle zu Schwelle" і "Sprachgitter" (1959).

